

Milan Vincetič

RUMENI MODRC

– Veš, moj čebulček, me je preplanil njegov pomotnjen pogled, ko je bog po mojih mukah zmesil tistega svojega Adama, je postal ...

– Vajenec, sem stresel iz rokava.

– A misliš, da je postal mojster, ko je naredil Evo, ti bedaček, mi je pokazal figo, iz moškega rebra se dá narediti mnogo več kot piškavo ženšče ... Mojster je postal, mu je zaigralo pod nosom, ko jim je naredil srbeče meso ...

– Naj pripišem »srbeče meso«? sem poslinil nalivko.

– Ne tako, moj čebulček, gentlemani in kriegskameradi vendar niso podeželski prostaki ... Lepo zapiši, in sicer s samimi velikimi začetnicami: Meine Liebe, v spominu na Vas ... z veliko, me je hladno ošinil, mi je ...

Ustavil se je, kot bi ga preklalo: roka izpod odeje je nenadoma potipala po rezljanem ročaju palice, naslonjene na nočno omarico s skodelico že mrestavega peteršiljevega čaja, tudi moji prsti so odreveneli, nalivka pa ostala zapraskana; v sobi se je zatohlost še zgostila, zdelo se mi je, da je izpod postelje buhnil oblak iz nesplaknjene kahlice, ki sem jo zmeraj odrinil globoko pod njegovo udrti ležišče. Pred nekaj leti ga je namreč kar posekalo, nekaj mesecev se je še plazil po vseh štirih, potem pa se zakopal v svoj brlog, v katerem ni nikoli dvignil zavese.

– Da si me ne bodo skrivaj ogledovali kot rejenega prašiča, ki se več ne more postaviti na lastne parklje, je požiral slino, kajti, moj čebulček, jaz, k.u.k. kaprol Emilijan Kaiserblutt, že nisem navaden kanonenfuter sondern scharfschützer ...

Že nekaj let me je burkal s svojimi vojnimi zgodbami: kako je kamera-da rešil, ker mu je prepasal razlita čreva z jermenom, kako je odstrelil vrh goreče cigare na sto korakov, kako je vdihnil za celo vedro gnojevke in iperita, pa ni niti zakašljaj, kako je z odsevov zvezd opazoval premike sovražnih enot in za sabo puščal ...

– Pogorišča in razdejanja, sem pljunil na karbid.

– Pogorišča in razdejanja, je sopol, same gnädige mademoisles so padale pred vedno zloščenimi škornji kaprola von Kaiserblutta, od katerega ...

Bo ostal le nagnusen pljunek v ledvički, me je spreletelo, ko se je brisal v rokav, komaj pljunek z vsemi temi štorijami iz strelskih jarkov, ki jih lajna, ne da bi kdaj dodal vsaj kako novo besedo.

– Poglej, moj čebulček, kako divja pomlad ... Kot takrat. Veš, je po gosje špuknil bago, pomlad zmeša vojake ... In ženske ... Ni je babe, pa naj je Bog še takšen mojster, ki ne bi želela leči z vojakom ... Samo umiti se ne smeš ... s tistim vonjem, s tisto gnusno cikovino po telečnjakih jim moraš čez srbeče meso in

– Naj to napišem? sem se že dolgočasil.

– Ne nori, čebulček, tega mi ne bi nikoli oprostila ... No, pa pokaži to svojo pacarijo ...

Najprej je posinjel od moje krevljice, potem pa polglasno črkoval. Ličnice so mu vidno trepetale, tudi adamovo jabolko je zlezlo v podbradek, pa vendar me ni s palico, kot v začetku, po prstih ali temenu.

– Včasih je še tako kratki stavek preveč, je debelo cmokal, meine Liebe ...

– Naj napišem njeno ime?

– Saj ga bo imela na naslovu, ti čebulček, je povrtel z zenicami, zakaj bi po nepotrebnem ponavljala ...

In v tem grmu je obtičal zajec: nikoli mi ni dovolil napisati naslova. Vedno znova mi je zatrjeval, da je moja pisava še preveč otročja, nekako kremžasta, kar seveda ne sodi na kuverto za meine Liebe, zato pa bo naslov jasno in po vseh poštnih pravilih, seveda lepopisno, napisal poštar, ki že po barvi kuverte ve, komu je namenjeno.

– In nikoli se ne zmoti kot ti, mi je požugal s kazalcem, poleg vsega pa mi jih naroča v tujini. Ja, ja, čebulček moj, se je zapičil v prazno, babe niso več mačji kašelj, pa tudi bog ni zlezel dlje od mojstra, in tole pismo, ki si ga nakracal kot petelin po gnoju, ga bo čakalo, četudi ... No, no, moj čebulček, se je nenadoma omehčal, če ga vidiš, ga le napoti k svojemu jetičnemu kaprolu ... On bo že vedel, ta pesjan ...

Potem mi je kratkomalo pokazal, naj odidem in dvakrat zaloputnem vrata. Stari, nadušni kaprol, ni mogel iz svoje kože: kar sredi noči se je zaprl v to kačuro, ne da bi dovolil sinu, ki je poslal iz mesta celo neko očalasto karitativno uslužbenko, da bi vsaj enkrat pomolil nos skozi ta vehajoča vrata, izza katerih so se mu v glavi dogajale zgodbe, da bi se še bog zjokal. Ko je še lahko slonel na oknu, me je večkrat, ker se pač nisem znal obraniti, potisnil v roke cekar z lističem, s katerim je prodajalec švigaje tekal med policami in na koncu z oslinjenim svinčnikom pripisal vsoto v zvezek, ki mu je bil naredil ušesa pod imenom kaprol.

Potem sem se ščasoma navadil nanj. Pa tudi na sprva moteči, potem pa vedno bolj ljubki vzdevek. Čebulček si pač, je trobencljal, komaj za beraški

žep te je, pa tudi lica imaš čebulne. Pravzaprav me je kupil z lizikami, pomarančami ali smokvami, ki sem jih kar cele požiral in se davil, ne meneč se za njegov pritajen smeh.

– Nekaj pa sva vseeno pozabila napisati, čebulček, sem ujel pri vežnih vratih.

– Kaj pa, stric? sem se obrnil.

– Nič stric, reče se vendar kaprol Emilijan Kaiserblutt, se je naježil, ko sem potisnil nos skozi vrata, a sva prvič pisala to najino praskarijo? Bova pa drugič, čebulček čebulčasti, je ves poten pregibal vijolični pisemski papir, bova pač drugič tisto o ...

– Srbečem mesu, sem se raje vgriznil v jezik, medtem ko se je zabubil v strop, ki se mu je začel, vsaj tako se mu je bralo z gubajočega čela, hudičevo pogugavati.

Čeprav sem ves popoldan oprezal za poštarjem, me je le-ta hudimano nategnil: naenkrat je, kot da bi zlezel skozi ključavnico, šepetaje paberkoval s kaprolom, ki je vsake toliko dvignil glas. Kdo ve, koliko računov sta še morala poravnati, kajti vselej, ko sem ga srečal, se je nekam povešeno obrnil vstran in ciknil, češ, naj ga že hudič končno pobere. A vendar si je zanj vselej vzel preveč časa. Ponavadi je primaknil stol tik ob njegovo vzglavje in zibal na kolenih kar precej veliko rjavkasto škatlo, ki jo je najbrž vzel iz omare in jo je zmeraj pustil tako odprto, da je hkrati zakrivala okno. Tako sem bil povsem brez moči. Naj sem še tako šilil ušesa, sem razločil le pritajene glasove in šume, tu in tam celo vzdih, ki pa se je končal s sikajočim pssst.

– Pomisli, moj čebulček, kakšen oderuh je poštar, mi je pogodrnjal vsakič namesto pozdrava, če le pogledam vstran, nalepi dvakrat več znamk, kot je potrebno ...

– Pa saj jih pošiljate v tujino, kaprol, sem se vzel na prste.

– Lahko je stokrat tujina, ti čebulček, je začel mahati, a midva, saj sam veš, premoreva le kakšen pošten stavek ...

– A pismo je enako težko kot ... sem ga hotel prepričati.

– To mi boš še natvezil, ti čebulček čebulkasti, je zasikal in me klofnil po glavi. Pa povej mi, po pravici mi povej, kako dolgo že nisi napolnil nalivke. Torej, je začel računati, če gre v polno nalivko pet gramov črnila, midva pa ga porabiva le za tisočinko, koliko je to ...

– Torej bova morala ... sem se izmotaval.

– Tako je, odslej, če bova hotela, da se nama bo račun izšel, bova morala pisati same težke besede ... Da ne bo, pesjan stari, lepil znamke na zrak ...

– Ali pa vzemiva težji papir, kaprol, sem skušal biti pametnejši.

– Papir, papir, a ti misliš, čebulček, da lahko za meine Liebe vzameš kakršenkoli papir ... Midva že ne ... Midva ... se je votlo zapičil vame, že ni-

sva taka ... Če sva zadnjič, se je skušal spomniti, pisala na rahlo modrikaste-ga, je zdajle na vrsti ...

– Čipkasti, sem, kdove kako, črnil.

– Čipkasti? ga je spodsekalo. Kje zaboga si že videl čipkasti papir, ha? No, no, se je zabubil, morda pa le nisi tako usekal mimo, nekaj čipkic ne bi škodovalo, da nalivka, me je krcnil po kazalcu, ki jo držiš kot toporišče, ne bi robila tako po svoje ...

Bil je nekam nasajen, zato sem raje popustil. Konec koncev pa bi lahko kar zaloputnil vrata in mu vsakič, ko me je poklical, le pokazal jezik. A na kaprola Emilijana Kaiserblutta, če se je res tako nenavadno pisal, sem se nekako navezal. Še posebej sedaj, ko me je spominjal na žival, ki se je ločila od tropa, da bi se stegnila. Dobesedno stegnila, kot so se stegnili, kakor je velikokrat napredal, vsi, ki niso mogli izpljuniti šrapnela. Kot so se stegnile črke v mojem pisanju, ki bi, če ne bi tako pritiskal nalivke, zdrsnile na tla in čez mnogo let, ko za kaprolom ne bi ostala niti ta plesniva sapa, bi jih našla metla ali poglodale miši.

Narekoval je, kot bi se strgal. Vselej je miže obračal stavek: najbrž se mu je pod vekami polnilo povsem drugačno pismo, kot sem ga imel pred sabo, najbrž je kranciljal ob *meine Liebe* velike baročne inicialke, vsaki črki pa dodal polžka, kot je imenoval vijugo, ki da se mu je najbolje posrečila z osli-njenim kazalcem okoli njenega popka.

– Pa tudi okoli srbečega mesa, kaprol? sem pridvignil pogled.

– Pa še kako, čebulček, pa še kako se tam zavijuga, se je raztapljal, a to naj ostane med nama ... Hi, je nasršil obrvi, koliko sva danes prigarala?

Trudil sem se, da sem delal največje razmike, zato sem nanizal kar šest vrstic.

– Več kot dovolj, je plosnil, več kot dovolj, moj čebulček, to ji bova dala misliti ...

– Pa še znamke ne bova preplačala, sem si oddahnil, še preden sem ga razločno podpisal, preganil rozasti papir in mu primaknil kahlico, ki jo je najbrž proti večeru izpraznil poštar.

Čez nekaj dni, ko se je končno pokazal na oknu, se je ulilo. Pravzaprav je že lep čas grozilo, da se bo zdaj zdaj predrlo, zato tudi poštarja ni bilo na spregled.

– Pa je odpisala, kaprol? sem končno stegnil jezik.

– Odpisala, odpisala, moj čebulček, je lovil sapo, vendar njeno pismo ni za tvoje prste ...

Nehote se mi je vsilila njegova odsotna podoba: sloneč na komolcih, z žamico, ki si jo je bil primaknil nad teme, je grobo šival z ustnicami. Počakal je, da so se besede sesirile, da si je vsaka kljukica ali strešica njenih gotskih črk našla kotichek v zenicah, počakal, da so kapljice znoja zavile za vrat, še

preden si je glasno oddahnil. Ne le, da mu je vidno odpovedovalo telo, celo besede so izginjale, nenadoma se ni več spomnil njihovega pomena, zato je pozno v noč premleval njene stavke, ki so se mu pod vekami zlepili v čudovite arabeske.

– Pa sploh prihajajo na pravi naslov, kaprol?

– Pa še priporočeno, čebulček, me je krcnil po čelu, razen če ...

Za hipec je pomodrel v obraz: s poštarjem sta si od vekomaj kot rit in srajca, zato seveda ne sme podvomiti. Stari se ga včasih res nacedi, a nikoli ne izlaja. Tudi pred pred leti, ko še ni legel, mu je pisal naslove. Najbrž jih nosi v svoji torbi.

– Debelo figo, čebulček, na pamet jih zna, vsakič jih ponoviva.

– Pa če se je naslovljenka preselila, kaprol? sem ga podrezal, kajti slutil sem, da mi nekaj prikriva.

– Preselila, preselila, se je zamaknil, kdo nas sploh še vzame pod streho, moj čebulček? Mi se kvečjemu ...

– Odselimo, sem povedal oči.

Tudi njemu je odleglo. Škrebjanje dežja se je mešalo s piskajočim lovljenjem sape, zdelo se mi je, da bo zdaj zdaj zadnjič zajel in slednjič napolnil, kot je večkrat ponavljal, svoje ptičje kosti, da bi lažje zaprhutal v nebesa.

– Še čakaš? me je špiknil in mi potisnil v roke papir s črno obrobo.

– Na takega še nisva pisala, kaprol, sem se branil.

– Nisva, nisva, pa kaj, je hropkal, a to ni to, kar ti misliš, meine Liebe se še ni odselila, to je le barva njene ...

– Kombineže, mi je ušlo.

– A naj ostane med nama, čebulček, se je vdal, zato pa ji le dopiši, spodaj, pri p.s., naj ne zanemari svojega srbečega mesa ...

Tokrat so mu besede stekle, pa tudi nalivnik se mi je manj zatikal. Zdelo se je, da je že stokrat prežvečil vsak stavek, celo ločilo, glas mu je pel, natrešel je nekaj posladkanih poklonov in mi, začuda, na koncu potisnil v roke kuverto.

– Ne glej kot tele v nova vrata, čebulček, tisto s poštarjem se enkrat mora končati. Stari kujon me je že leta vodil za nos, zato kar poslini svojo nalivko in zapiši: Gnädige Fräulein Rufina Kaisernacht,

Grabstein 38, K.u. K. Monarchie ...

– Saj te države že zdavnaj ni, kaprol, sem grizel nalivnik.

– Da je ni? se je začel tresti. Kdo vam je vse to nastrosil? A misliš, da mi zaman rjavi v trebuhu za konjski parkelj velik šrapnel? Zato, da jo neki zemljemerci preprosto zбриšejo z zemljevidov. Nič me ne glej, čebulček, meine Liebe, o kateri si danes prvič slišal, bi ti že krepko nategnila ušesa.

Bil je ves iz sebe. Grabil je z rokami in se potil, zdelo se je, da ga bo zdaj zdaj preklal krč, da bo odslej le še začel gniti pri živem mesu.

Konjelična upravnica pa se je le naslonila na pult, podihnila kot hobonica v poštni žig ter vrgla predme katalog znamk.

– Spet stare kaprolove muhe, je zahropelo izza stekla, vsakič želi nove znamke. Kot da jih bodo tiskali samo zanj, zato jih kar ti izberi, čebulček moj zlati. Saj ti tako pravi, kajne, mali?

Zdrznil sem se: v njenih sivkastih očeh je zaplalo nekaj nedoločnega, pa tudi glas ji je trepetkal, mene pa je dobesedno pribilo. Tudi zanjo sem čebulček, me je spreletelo, pa tudi drugi tako kažejo za mojim hrbtom, češ, poglej si ga, kaprol ga je obnorel, še malo, pa se bo tudi sam zavlekel pod njegove cunje in skupaj bosta ...

– No, čebulček, bo kaj, me je predramil njen bas, za dvojno tujino jih mora biti.

– Za dvojno, gospa? sem zajeceljal.

– Za dvojno, za dvojno, so se pozibale njene obilne prsi, naj si stari kujon nikar ne misli, da se bo kar tako izmazal, samo predstavlja si, koliko dodatnih stroškov nam je nakopal !

Zabubil sem se vanjo. Nenadoma je zrasla skoraj do stropa ali pa je stopila na dvignjen podij in začela mrzlično brskati med pismi.

– Nič ne bo, je odkimavala, pošta v tisti njegovi monarhiji je počasnejša kot polž, nič ne bo, čebulček, reci mu, naj kar počaka, je povrtela z jezikom po svežem rdečilu in se nagnila globoko čez pult ter mi dovolila, da sem se do sitega napasel po hlebčkasti dolinici, ki je niso in niso mogle ukrotiti, pa naj sem še tako zardeval, poškrabljene in s črno obrobo podložene košarice.

Mesec dni po tistem, ko sem moral prvič prepoloviti rumeni pisemski papir, mu je vzelo govor. Grgral je in nepremično bolščal v strop, na vsako vprašanje se mu je le pocedilo po bradi, tu in tam se je poskušal vzpeti, da bi vsaj odtočil, a zadnje dni je tudi, kot je raztegnil poštar, izjokal tudi scalnico.

Najbrž je govoril skozi oči: bile so ga same zenice in šarenice, v katerih so se črkovale besede, ki jih, pa naj se je še tako naprezal, ni zmoget več niti nakracati po zraku. Na papirjih, in to samo rumenih, ki jih mečkal v kepi-ce in razmetal po vsej jazbini, je bilo kvečjemu nekaj črt, ki se nikakor niso sestavile v pomen.

Naj sem se še tako trudil, nisem napacal niti stavka, v kaprolu pa je brbotalo in povrevalo, besede so se mu lomile globoko pod prepono, ki se je čez poldrug teden udrla in iztisnila, kot je razčvekal poštar, ki ga je redno obiskoval, tisti njegov šrapnel.

– Konec je z njim, čebulček, me je ustavil in mi potisnil pod suknjič pismo.

– Končno, sem izdahnul, se bo lahko vsaj v miru odselil ...

– Končno, so se neslišno preganile njegove ustnice, čelo pa razjasnilo.

S prsti je šel čez valovit naslov in prastaro znamko, olajšano vdihnil ter primaknil žarnico. Vedel sem, da ga moram odpreti s poštnim nožičem, vedel, da mi ne bo nikoli oprostil, če ga natrgam, zato sem si dajal časa.

Še sreča, da se je pripravil za poslušanjem, kajti ko sem razganil rumen papir in ga preletel, sem se moral vgrizniti, da se nisem pre naglil. V pismu namreč razen stavka Lieber Kaprol, das ist alles und letzter von deine Rufina, ni bilo niti besedice več.

– Liebe Kaprol, sem si izmišljeval, najbrž si zelo dolgo čakal na moj odgovor, a vedi, da je vso stvar zavlekla naša pošta. Saj sam veš, da se je tudi vam, junakom, težko prebiti skozi strelske jarke, ki so se pomaknili skoraj do hotela Kaiserstern, iz katerega ti pišem. Moram ti reči, mein lieber Kaprol, da ne mine nobena noč, da se ne bi spomnila nate, spomnila nate, sem ponovil in ga ošinil ...

Prsi so se mu komaj dvigovale, čeljust pa rahlo povescila. Ko sva se srečala z očmi, mi je, o tem sem prepričan, zadovoljno pomežiknil in mi položil roko na rame.

– Ni daleč čas, mein lieber Kaprol, ko se bova znova srečala in sam pre dobro veš, v kakšni obleki in kje me boš našel. Seveda v tisti, samo najini, ki skrije le senco nama dragega srbeč ... sem zajec lj al, medtem ko je njegova roka na mojem ramenu začela krčevito grabiti.

Ko sem se mu končno izvil, je v njegovih široko razprtih očeh plala žarnica. Vedel sem, da moram stopiti po poštarja, a le-ta je bil, kot bi slutil, že zajahal bicikel.

– Kljub vsemu ni bil taka zverina, čebulček, je iztisnil, ko mu je šel z roko čez veke.

Ko ga je kolikor tolikor umil, izpraznil kahlico, ga obrnil na hrbet in podložil glavo, se je njegova jazbina že napolnila.

Dober teden po pogrebu, na katerem so bile vse oči uprte v tujko s širokim klobukom, dolgim krilom ter žalno tančico, skratka, v obleki iz začetka stoletja, mi je poštar sporočil, da moram v kaprolovo hišo. Od njegove smrti sem se je na široko izogibal, kot bi bila kužna, čeprav so jo dobra dva dneva zračili.

Šele ko sem tretjič potrkal, se je oglasilo, da smem naprej. Težkih rok sem porinil vrata: na njegovi postelji je kot privid sedela tista staromodna gospa s pogreba in oblačkala skozi pozlačen damski ustnik.

– Ne boj se, čebulček, stopi no bliže, je iztegnila roko ne da bi snela rokavico, saj se ti najbrž sanja, kdo moram biti ...

- Gospa Rufina, sem komajda izjecljal.
- Tudi zate, čebulček, samo gospa Rufina, se je zganila tančica, ki jo je, ko sem se ji približal, spretno dvignila na klobuk.
- Pa saj, vi ste, so mi zaklecale kolena ...
- Nič, nič, čebulček, je ujela moje roko in jo pomlela v dlaneh, za vaju sem samo madame Rufina ...

Pridi, moj čebulček, me je povlekla k omari, nekaj ti je zapustil. Najbrž res nisi ...

Ko sem odprl vrata, nisem mogel verjeti očem: kaprol mi je pustil tisto lično šatuljo, v katero sta s poštarjem tako vneto tiščala glavi.

– Kar odpri, čebulček, kar odpri, me je priganjala, jaz pa sem se obotavljal, ker se mi je za hipec zazdelo, da je skozi okno hušknila moška senca.

– Mod ... mi je zaletelo.

– Modrci, čebulček, se je posmehnila moji zadregi, zmeraj je hotel drugačnega ... Samo poglej, je spraznila šatuljo na posteljo, koliko jih je ... A najraje je ...

– Šele sedaj razumem, gospa uprav ...

– Gospa Rufina, čebulček, tako sva se zmenila, me je popravila, zapeljivo obliznila sveže rdečilo in me poščegetala po kolenu.

Povesil sem oči. Bil sem napet, čutil sem, da me bo zdaj zdaj, kot kaprola, izdalo telo, saj se mi že zadruguje in poplesuje pred očmi.

– Kar igray se z njimi, čebulček, se je nenadoma dvignila in se odzibala v sosednji prostor.

A se jih nisem niti dotaknil. Bolščal sem v doma prebarvane košarice, za hipec, v oblačku njenih dišav, sem zagledal upravničino neukročeno dolinico, oprezal sem kot miš, a ko se je gospa Rufina pokazala med vrati gola do pasu, sem odrevenel.

– Na kakšen papir sta nazadnje pisala, čebulček? so se zatresle njene razlezle dojke.

– Na rumenega, se mi je hudičevo zatikovalo.

– Kaj pa potem še čakaš, čebulček, se je spogledljivo povrtela z rumenim modrcem med prsti, menda nisi zalesenel, čebulček, me je stisnila med dojke, kaj še čakaš, ji je prepevalo v dolinici, še preden je silovito počilo.

– Njega pa ne boš, ti rumenjača, še nima srbeč ...je hušknilo skozi prestreljeno šipo, medtem ko sem se dušil pod njenim truplom in mukoma iskal gumb, da bi ji končno zapel rumeni modrc, ki pa so ga še istega dne našli, skupaj z ostalimi pri njenem poštarju, ki si ni nikoli odpustil, da je na fronti ušivemu komarišu Emilijanu Žličniku že prve dni zaupal, namesto da bi mu nasul svinca, da je njegova Sidonija svetnica, zaradi katere je bog spet postal vajenec.